

is, hogy 345 korona perköltséget felperesnek 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizessen meg. Indokok: Ha a végrendeleti örökös a végrendeletben neki hagyott örökséget elfogadta, az örökhagyónak a végrendeletben foglalt meghagyását teljesíteni tartozik, amennyiben a meghagyás teljesítése nem lehetetlen, vagy a jó erkölcsökbe nem ütközik. Nem védekezhetik a végrendeleti örökös az örökség elfogadása után utólagosan azzal sem, hogy az örökség értéke kevesebb, mint amennyi értékű a meghagyás teljesítése, mert az örökség elfogadásakor tartozott e tekintetben nyilatkozni, de különben is alperes a meghagyás teljesítésére irányzott kereseti kérelem ellenében csak azt a kifogást hozta fel, hogy a végrendeleti meghagyást ezidő szerint azért nem képes teljesíteni, mert a végrendeletileg neki hagyományozott vagyon legnagyobb részére alperest életfogytiglani haszonélvezeti jog illeti, ennél fogva azok az alperes birtokában és haszonélvezetében vannak s. a. t. A budapesti kir. ítélőtábla felperest keresetével elutasította, a m. kir. Curia azonban a kecskeméti kir. tszék ítéletét hagyta helyben.

*

A községi jegyzők magánmunkálatai. Trencsén vármegye törvényhatósági bizottsága december 19-én tartott közgyűlésén Bars vármegye átiratát a jegyzőknek a magánmunkáktól való eltiltása és ehelyett megfelelő kárpótlásban való részesítése tárgyában, egyhangulag magáévá tette.

*

A kir. közjegyző csődtömegleltározási díjai tárgyában lapunk múlt számában közölt budapesti kir. táblai határozat száma 3560/1912.

*

Személyi hírek. *Visy Lajos* mohácsi kir. közjegyző állásáról lemondott és *dr. Angyal Béla* dunaföldvári kir. közjegyző Mohácsra áthelyeztetett.

Dr. Kálmán Antal szeniczei kir. közjegyző a Budapest székesfőváros X. kerületében megüresedett kir. közjegyzői állásra áthelyeztetett.

Csiktusnádi Sántha Dezső tasnádi kir. közjegyző múlt hó 19-én elhalálozott.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Felelős szerkesztő:	Szerkesztőség és kiadó- — hivatal —
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrásy-út 1.
Félévre 6 „	budapesti kir. közjegyző.	

Tartalom. A magyar közjegyzői intézmény története. — Kérdések a közjegyzői gyakorlatról. — Osztálykivonatok. — Felső-bírósági határozatok. — Közlemények.

A magyar közjegyzői intézmény (1874 : XXXV. és 1886 : VII. törvénycikkek) története.

Irta: **Rupp Zsigmond**, budapesti kir. közjegyző.

Előszó.

Szükségét látom, hogy pár sorban ismertessem könyvem megírásának okait.

1896-ban, mikor *hazánk* ezeréves fennállásának ünnepélekor minden testület igyekezett a nagy év emlékét valami maradandó alkotással megörökíteni, e multból ami karunk is részt kért. Országos egyesületünk pályadíjat tűzött ki egy oly műre, amelyik a magyar közjegyzőség és hiteles helyek történetét írja meg a közjegyzői törvény megalkotásáig.

Érdújhelyi Menyhért „A közjegyzőség és hiteles helyek története Magyarországon” című dolgozata nyerte

el a díjat és mentette meg az intézmény multjának történetét a jövő számára.

Ámde ez csak a *mult* története.

A közjegyzői törvénnyel, az 1874: XXXV. t.-cikkkel megteremtett mai közjegyzői intézmény története nincs még megírva. Pedig e történet érdekes.

Sok küzdelemmel járt a törvény megalkotása; sok akadállyal, sok gátló érdekekkel kellett megküzdeni azóta is, egészen a mai napig, hogy az akkori alkotás vissza ne fejlődjék, el ne satnyuljon.

Éreztük mindnyájan, hogy ezen időszak eseményeinek sem szabad nyomtalanul elveszniök azokra nézve, akik utánunk következnek. A közjegyzői intézmény 25 éves fennállásának emlékére Budapesten 1900. év december havában tartott első országos congressus e gondolatnak kifejezést is adott; elhatározta a közjegyzőség eddigi történetének kiadását.

Ez alkalommal kartársaim bizalma nemcsak azzal tüntetett ki, hogy engem ültetett e congressus elnöki székébe, hanem egyúttal e munka megírására is felhívott.

A megbízást elvállaltam. Örömmel, szívesen vállaltam el, mert már 1860-ban egy előkelő budapesti cs. kir. közjegyzői irodában működvén, már akkor szerettem meg a közjegyzői pályát, amelyben azután a mai közjegyzői intézményünk meghonosításával élethivatásomat is kerestem, — úgy, amint ezen intézmény érdekében minden alkalmat felhasználtam arra, hogy szerény tehetséggel ugyan, de annál nagyobb idealismussal álljak az úttörők sorába, és pedig már mint a 60-as évek vége felé működő budapesti ügyvédi egyletnek egyik választmányi tagja és az akkori jogászgyűlés központi bizottságának tagja, úgy amint a magyar közjegyzőség tárgyában az igazságügyministeriumban folyt codificationális

teendők körébe, a novella tárgyában a képviselőház jogi bizottságában folyt tanácskozásokba is bevonattam, — és mert az 1875-ben megírt szerény közjegyzői kommentáromtól eltekintve, intézményünk szolgálatában a jogi irodalomban is szívvel-lélekkel működtem.

Átadom pedig e munkát kedves kartársaimnak azért, mert ha erőmben kételkedtem is, nem kételkedtem abban, hogy leírásom hiányait pótolni fogja adataimnak, mint élő szemtanu és szerény tényező adatainak megbízhatósága.

1. Bevezetés.

A világosi fegyverletételt követő osztrák uralom nem érte be a fegyveres elnyomatással, államiságunk eltörlésével, ki akarta irtani a nemzeti önálló létnek gyökerét is, és sietett irtó fejszét különösen jogintézményeinknek a magyar földből nőtt, magyar levegővel ösivé izmosult terebély tölgyébe belevágni!

Az állam csak keret; eleven tartalmát, egyéni jellemét, széthuzó erői központi vonzását a jogegység adja meg. Hasztalan veri rá a békót bárki a keretre, vasát megörli a rozsdá és hódítása megszűnt, ha a benső tartalmat a maga képére átgyurnia nem sikerül. Tudta ezt az osztrák és nem azért vert le, hogy félmunkát végezzen.

Munkája sietős volt. Békói mindenütt pattogtak.

Egyik keze rombolt, a másik épített.

A kényuralom mind a kettővel gyorsan végez. Vármegye, törvényhozás, okoskodó testületek nem állják útját, „Igy akarom“ — és úgy lesz.

Eltörölte, amik a multban gazdaságunk, függetlenségünk mentsvárául szolgáltak és helyette adott, vagy legalább is akart adni szilárd, egységes, a polgárok magánérdekeit védő jogalkotásokat.

A nemzet türte, mert nem volt rá ereje, hogy ne türje.

A türésből megszokás lett, a megszokásból bele-
törődés, amitől csak egy lépés van a megbarátkozásig!

De nem csoda. A magyar genius még beérhette volna Werbőczy Tripartitumával, a táblabirói intézménnyel, de nem a közhitel, az ipar, a kereskedelem, a forgalom.

Ezek nem nemzeti, hanem nemzetközi tényezők, és így — különösen a külállamokba átnyúló jogviszonyokra nézve, nem hogy hátrányait, de sőt előnyeit tapasztalták az idegen törvényhozásokkal is összhangban álló új intézményeknek.

Ha az 1840. évi törvényhozás egyes alkotásai, így különösen a váltó- és kereskedelmi törvények még néhány évtizedig ki is elégítették volna a kereskedelmi élet igényeit, de már a betáblázási rendszer, amit ugyanaz a törvényhozás alkotott meg, az ingatlan jogforgalmára épen nem, a reálhitelre meg csak nagyon korlátolt mértékben volt elég.

Aztán az 1848. évi törvényhozás remek elvi alkotásait: az ősiség megszüntetését, az urbériség eltörlését mégis csak meg kellett valósítania az önkényuralomnak is, mikor azt már a kor szelleme, meg egyéb intézményekkel való összhang követelte. Aki az akkori viszonyokat saját tapasztalatából ismeri, ha tárgyilagos ítélőképességét az elkeseredés utóérzete nem zavarta meg, tagadhatja-e, hogy az új jogrendszernek sikerült csakhamar bizonyos *jogrendet* is megteremtenie?

Csakhamar, mondom, mert az új intézményeket és törvényeket néhány év alatt lázas tevékenységgel léptették életbe. Az osztrák uralom legelső fontosabb alkotásával ott vette fel a fonalat, ahol az 1848-ban megszakadt.

Ime, 1852. november 29-én életbe lépett az *ősiségi nyílt parancs*, mely az ingatlan birtokot az ősiség alól

felszabadítván, az ingatlan tulajdonjog szerzésének és a reálhitelnek modern rendszerét mintegy előkészíté. Ezt követte 1853. márczius 2-án az *urbéri kárpótlási és földtehermentesítési nyílt parancs* és az 1853. május 1-én (a már 1852. évi november 29-én kelt nyílt paranccsal előkészített) *általános osztrák polgári törvénykönyv* 1853. július 18-án a *csödrendtartást*, azután a *váltótörvényt*, 1854. május 23-án a *bányatörvényt*, 1854. augusztus 9-én a *hagyatéki eljárást*, a *birósági szervezést* és a *perenkivüli jogügyek körüli birói eljárást* szabályozó nyílt parancsot kaptuk, amelyet megelőzőt és előkészített az 1852. évi december 17-én kelt igazságügyministeri rendelettel életbeléptetett ideiglenes törvénykezési eljárás. Az 1855. december 15-én kelt felhatalmazás folytán, igazságügyministeri rendelettel a *telekkönyvi rendelet* lépett életbe, és így tovább a kisebb jelentőségű magánjogi rendszabályokat, a büntető törvényt, stb. nem is említve.

Mindezen törvények és szabályok alkalmazása, bár gyűlölt és idegen, de legnagyobbbrészt a hivatás magaslatán állott, szigoruan fegyelmezett birói kar kezébe volt letéve.

Távol áll tőlem, hogy lándzsát törjek azon szomorú korszak mellett, mikor beismerem, hogy jogrend volt alatta, — szomorú marad a „Polizei-Staat“ császári nyílt parancsra épített korszaka minden hazafi előtt örökké!

Csakis a történeti igazság kedvéért utaltam az osztrák intézményeknek jogéletünkre gyakorolt hatására. A mondtak igazságát még az ifjabb nemzedék jogászai is elfogják ismerni, ha tekintetbe veszik, hogy a jogélet említett nemzetközi tényezői a már rég elavult Corpus juris és Werbőczy Tripartituma helyett cserébe egy oly anyagi törvényt kaptak az osztrák polgári törvénykönyv-

ben, amely eltekintve szellemétől, fogyatkozásai dacára is kiváló codificationalis munka még ma is, az oly hamar elavult 1844. évi betáblázási rendszernél pedig az ingatlan-jogforgalom és a reálhitelek igényeit a telekkönyvi rendelet szintén jobban kielégítette.

Az osztrák uralom ezt a maga képére teremtett jogrendszert *a közjegyzői intézménnyel tetőzte be*. Az 1855. évi május hó 28-án kelt osztrák közjegyzői rendtartással (birodalmi törvénylap 94. szám) Galicziában, a krakkói nagyhercegségben, Bukovinában, *Magyar-, Horvát-, Tótországban, Erdélyben, a szerb vajdaságban és temesi bánságban* az 1858. évi február hó 7-én kelt császári nyílt paraccsal, egyes főtörvényszéki kerületekben pedig az 1859. május 1-je és 1860. január 1-je közti időszakban léptette életbe.

II. Az osztrák közjegyzői törvény korszaka Magyarországon.

Az osztrák közjegyzői rendtartással tüzetesebben kell foglalkoznom, nemcsak azért, mert ez volt Magyarországon a legelső szerves közjegyzői törvény, hanem azért is, mert részben ez szolgált a későbbi reformtörekvések kiinduló pontjául a mai közjegyzői törvénynek.

Az osztrák közjegyzői rendtartás ismertetésénél, rövidség kedvéért, csakis az 1874. évi XXXV. t.-cikkkel életbe léptetett magyar közjegyzői törvénytől eltérő főrendeleteket sorolom fel vázlatosan.

A közjegyző *magánokiratokat* is felvehet (6. §).

A *minősítés* feltételei közt megállapítja a 7. § a keresztény vallást, az illetékes törvényszék területében divó nyelvekben való jártasságot, az ügyvédi vagy közjegyzői vizsgálatot, továbbá a birói vizsgálatot, csak hogy ez utóbbi mellé szükséges volt egy évi közjegyzői gyakorlat igazolása.

Az *összeférhetlenségi* szabályok a 9. § szerint: A közjegyző állami hivatalt nem viselhet. A közjegyzőséggel az ügyvédség is gyakorolható, de csak a vidéken és azon városokban, amelyekben országos törvényszék nem létezik. Az igazságügyministerium a főtörvényszék meghallgatása mellett pedig megengedheti, hogy a közjegyző fizetések községi hivatalt viselhessen, vagy más közszolgálati állást elfoglalhasson.

A jegyző, ha a körülmények kívánják, köteles székhelyén kívül időszakonként *hivatalnapokat* tartani (18. §).

A kinevezési javaslatot rendszerint a közjegyzői kamara teszi és erről úgy az elsőfolyamodású törvényszék, mint a főtörvényszék is az igazságügyministerhez véleményt terjeszt fel. De az igazságügyministernek joga van ezek javaslatának bekívánása, sőt előzetes pályázat nélkül is közjegyzőt kinevezni.

Ha magánokirat közjegyzői okirat minőségével felruháztatik, a tanúk és a közjegyző e magánokiratot is aláírják (42. §).

Minden közjegyzői okirat felvételéhez *minden körülmények közt két tanu*, vagy egy másik közjegyző meghívása szükséges, még ha a közjegyző a feleket személyesen ismeri is (43. §).

Tanu csak azon finemű személy lehet, ki a 20 éves kort elérte és az irat felvétele idejében az osztrák birodalomban lakik. A tanu minősítését illetőleg: a törvényügyleti és személyazonossági tanu közt különbséget nem ismer.

Ugyanazonossági tanuk hiányában a személyazonosságnak megállapítására egyéb segédadatok is alkalmazhatók. Annak megítélése, vajjon ezen segédadatok bizonyíték erejével birnak-e, vagy nem, a perbíró belátására bízatik (46. §).

Amidőn a közjegyző *tolmács* közbenjárása mellett jár el, az ügyletről az okiratot — ha a közjegyző a nyelvet nem érti, a közjegyző által szerkesztendő tervezet szerint a tolmács veszi fel. Ez azután az ügylet eredeti szövegének tekintendő. Ezen eljárásról közjegyzői okirat vétetik fel, amelyhez az idegen nyelven felvett nyilatkozat hozzáfűzendő és ez a közjegyző eljárásában használt nyelvek valamelyikének hű fordításával ellátandó és úgy az idegennyelvű szöveg, valamint a közjegyzői okirat is a tolmács és felek által aláírandó (48. §).

A közjegyzői okirat *bevezető záradékában* a koronaország és az uralkodó császár neve is felemlítendő és oly helyeken, hol gyakran fordulnak elő ugyanazon családnevek, a felek atyjának keresztnéve is megnevezendő azon megjegyzéssel, vajjon él-e ez, vagy már meghalt. Különösen meg kell említeni, hogy a tanuk tekintetében a törvényes kizárási okok közül egyik sem forog fenn.

Végrendelkezéseknél különösen az okiratszerkesztés órája és azon helyiség is megemlítendő, amelyben az íromány felvételre (51. §).

Ha az okirat több ívből áll, az okiratnak minden egyes íve (a közjegyzői okirati minőség különbeni elvesztése mellett) *a felek, a tanuk* és a közjegyző által aláírandó (56. §).

A végakarát azon nyilvánítása, mely két közjegyző és egy tanu, vagy egy közjegyző és két tanu előtt szóval történik, vagy írásba foglalva a nyilatkozó által a közjegyzőnek átadatik, a bíróság előtt tett végrendelkezéssel egyenlő hatállyal bír.

A végrendelet körüli tanuskodásból a 44. §-beli kizárási okokon kívül: egyházi szerzet tagja általában, és a keresztény hitet nem valló személy a keresztények végrendelkezésénél különösen ki van zárva (59. §).

Oly osztrák alattvalónak végrendelezését közjegyző fel nem veheti, ki a 18 éves kort még meg nem haladta.

Szóbeli végrendeletnek visszavonása az eredeti közjegyzői okira; — írásbeli végrendelet visszavonása magára a végrendeletre vezetendő reá.

A kiadványokról. Ha a közjegyzői okiratot két közjegyző vette fel, közülük mindeniknek jogában áll a közjegyzői okiratról, amelyet azonban azon közjegyző őriz, akit a felek az ügylet vezetése iránt megkerestek, kiadványokat adni.

E célra a másik közjegyző mind a két közjegyző aláírásával és pecsétjével hitelesített kiadványt vesz őrizetbe (66. §).

A felek azon nyilatkozata, mely szerint a közjegyzői okiratban megjelölt kiadványokon kívül másoknak is adhatók kiadványok, közjegyzői okiratba foglalandó. Az ily kiadványok záradékában az ezen közjegyzői okiratba foglalt megegyezésre (esetleg birói meghagyásra) hivatkozni kell, és a kiadványra feljegyzendő, vajjon az másodlat, harmadlat vagy más újlagos kiadvány (69. §).

Másolatok láttamozásánál a hitelesítő záradékban az eredetiség állítólagos voltának jelzését a törvény nem írja elő, de kijelenti, hogy a tanusítás a felmutatott okirat valódiságát nem bizonyítja (77. §).

Ha valamely félnek pénz, áru, vagy más ingó tárgyak átadásának megajánlásáról közjegyzői *tanusítvány* adatik ki, az is bizonyítandó, hogy ezen tárgyak megvannak és átadás végett készen állnak, miről a közjegyző előbb két tanu, vagy egy másik közjegyző közbenjárása mellett meggyőződik (84. §).

Pénzt, közkötelezvényeket, és a közforgalomra szolgáló más *értékpapirokat* a közjegyző *őrizetbe* egyáltalán *nem vehet* (90. §).

Az őrizett tárgyak visszaadása mindig két tanu előtt történik (94. §).

Azon közjegyző irományai, kinek hivatalos működése megszűnt, vagy aki áthelyeztetik, a *közjegyzői levéltárba* adandók. Ha azonban a közjegyző ugyanazon közjegyzői kamara területében oly helyre helyeztetik át, amely az előbbi székhelyéhez közelebb van, mint a közjegyzői levéltár, akkor a törvényszék engedélye mellett irattárát új székhelyére magával viheti.

A közjegyző a hivatalos lapból köteles jegyzéket szerkeszteni mindazon személyekről, kik az illető koronaországban bármi oknál fogva gondnokság alá helyeztetek, vagy kikre nézve a gyámság meghosszabbított, vagy kik ellen csőd nyitott. E jegyzék az irodában kifüggesztendő (105. §).

A díjak a mostaniaknál sok tekintetben alacsonyabbak voltak. Nem ismerte a törvény azt a rendelkezést sem, hogy a közjegyző díját oly ügyletekért, amelyek nagyobb előkészülettel és fáradsággal járnak, a kétszeres összegig fölemelheti, de a tiszteletdíj (ennek nevezi az osztrák törvény a közjegyző munkadíját) kétszeresen volt fölszámítható az este 7 órától reggel 8 óra közti időben teljesített működésért.

A *közjegyzői levéltár* az 1874 : XXXV. t.-cz-nek megfelelően volt szervezve.

A közjegyzői *kamarákat* illetőleg a következők az eltérések:

A közjegyzői levéltár igazgatója (bíróági tag): a közjegyzői kamarának főnöke, kit akadályoztatása esetén segédje helyettesít. A kamarai tagok választása az elsőfolyamodású törvényszék véleményének kíséretében megerősítés végett az illetékes országos főtörvényszéknek

terjesztendő fel, mely aggályok esetén az igazságügy-minister határozatát köteles kikérni.

A közjegyzői levéltár titkára egyszersmind a kamarának titkára (132. §).

A kamara tagjává történt megválasztatást rendszerint visszautasítani nem szabad (134. §).

A közjegyzői kamaráknak hatáskörébe tartozott: a közjegyzői kar becsülete és méltósága felett őrködni, és a közjegyző hivatalos működését, magaviseletét szigoruan ellenőrizni; továbbá a közjegyzőség szervezetében tapasztalt visszaéléseknek megszüntetése is czélszerűnek látszó módosítása végett különösen az állások szaporítása, áthelyezése vagy megszüntetése, a hivatali szabályok vagy a díjszabás kérdéseiben javaslatokat tenni, és a birói hatóságok által hozzáintézett kérdésekre véleményt mondani (136. §).

A közjegyző irományait a közjegyzői kamara időről-időre megvizsgálja; a közjegyzőkhöz intéseket intéz, fontosabb szabálytalanság esetén pedig a törvényszéknek jelentést tesz (139. §).

A közjegyző akadályoztatása esetén a kamara hoz az elsőfolyamodású törvényszéknél egy másik közjegyzőt, vagy alkalmas közjegyzői gyakornokot *helyettes* gyanánt javaslatba. Ha a helyettesítés szabadság miatt szükséges, az illető közjegyző a helyettest maga köteles javaslatba hozni (143. §). Közjegyzői *gyakornok* csak akkor lehet helyettes, ha a közjegyzői vizsgát jó sikerrel letette, vagy pedig ha azon közjegyző, akit helyettesít, kijelenti, miszerint érte saját biztosítékával kezeskedik, vagy pedig ha ő, a helyettes maga tesz biztosítékot (144. §).

A helyettest az elsőfolyamodású törvényszék nevezi ki (145. §).

Csekélyebb törvényszegések: intésekkel, dorgálásokkal és 100 frtig terjedhető bírságokkal fenyítendőek. Ezeknek alkalmazása az elsőfolyamodásu törvényszéket illeti.

Súlyosabb szolgálati vétségek büntetése:

a) bírságok 100 frton felül 500 frtig;
b) felfüggesztés, mely azonban egy évet meg nem haladhat;

c) elmozdítás.

Ezeknek kimondására a főtörvényszék illetékes.

Ami *bírói megbízásokat* illeti: a közjegyző köteles:

a) haláleset felvételét (zárlatot) és a hagyaték tárgyalás folyamán, valamint az árvek ügyében megkiváncsító oly működéseket teljesíteni, melyeknél bírói döntés nem forog fenn. Hivatása továbbá:

b) bírói becslést peres ügyekben;

c) ingó javak bírói árverését peres és nem peres ügyekben;

d) ingatlanok árverését nem peres ügyekben fogatosítani.

Reábizhatók az árvekat érdeklő számadások megvizsgálása és vagyonfelosztása (183. §).

A közjegyző nemcsak egyes hagyatéki ügyekre, hanem egész községre nézve általában is kirendelhető a hagyaték tárgyalására. Az ily kirendelés kihirdetendő és a közjegyzőnek a halálesetek tüstént bejelentendőek (184. §).

A közjegyzői gyakorlat és vizsga tárgyában az 1854. évi október hó 10-én kelt ministeri rendelet szintén részletesen intézkedett.

*

Ezekből látszik, hogy az osztrák törvény egypár fontos intézkedésre nézve előnyösebb volt a mostani magyar közjegyzői törvénnyel szemben, sőt az ügykezelés

egy-egy ágait is czélszerűbben szabályozta, de egészben nagyon is mögötte maradt a mi törvényünknek. Így a közjegyző önálló és *kizárólagos hatáskörének* semmi nyoma benne, még az (elég helytelenül úgynevezett) közjegyzői kényszer alá eső ügyletek tekintetében sem. A közjegyző még örökségi ügyekben is, úgy mint minden más bírói perenkívüli ügyben: a bíróság egyszerű bureaukratikus mandatóriusa. Nem ismerte a törvény *a közjegyzői okirat végrehajthatóságát* sem. E hiány pótlására adták ki az 1858. február 16-iki ministeri rendeletet, mely lehetővé tette a közjegyzői okirat alapján a fizetési meghagyás kibocsátását. *A kamara szervezete annyira bureaukratikus, a hatalomtól függő*, hogy a kar autonómiájának alig van benne valami nyoma. De hisz abszolút kormány teremtette a saját izlésére: teremthetett-e hát független szabad intézményt?

E közjegyzői törvény pedig Ausztriában már 1855. évi május hó 21-ike óta tényleg érvényben volt és így csak természetes, hogy az osztrák kormány külön törvényt Magyarország számára nem alkotott, hanem a fentiek érvényét Magyarországra egyszerűen kiterjesztette.*

(Folyt. köv.)

* Nem felesleges visszpillantást vetni arra, hogy magában Ausztriában milyenek voltak e kérdéses közjegyzői törvénynek előzményei. Ausztriában, hol a németajku tartományokban 1881. évig, még Miksa császár idejéből az 1512. évi német közjegyzőségi törvény volt érvényben, — a legelső önálló intézkedés II. József császár alatt történt, és pedig hátrafelé, amennyiben az 1781. évi bírósági rendtartás 112. §-ával majdnem az egész intézményt egyszerűen eltörölte és a közjegyzői hatáskört kizárólag a váltóóvások felvételére szorította. Ezt követte nemsokára az 1782. évi április 9-én kelt nyílt parancs, mely a közjegyzőt a feleknek a kereskedelmi és váltótörvényszékek előtti képyiseletére feljogosította; e jogosultság azután az 1874. évi november 29-én kelt udvari rendelettel a többi bíróságokra is kiterjesztetett. Az ezen intézkedéseket 1850. évben követő kisebb-nagyobb fontossággal bíró 14 különféle rendelet közül csak az 1788. évi június 22-én kelt udvari rendeletet emelem ki, mely a fenti bírósági rendtartás kapcsában rendeli, hogy a köz-

Kérdések a közjegyzői gyakorlatról.

A Kir. Közjegyzők Közlönyének mult havi számában e czimen foglaltakra véleményem a következő.

Az érdemleges válasz megadása előtt azonban, az 1886: VII. t.-cz. 34. §-ban foglalt imperativ intézkedésnek ratióját szükséges vizsgálat tárgyává tenni, s ezt cselekedve, helyes interpretatio segítségével a legislator szándékára is következtethetünk.

Az idézett törvényszakasz ugyanis a fősúlyt „*az eljárás alatt*“ befolyt pénz, vagy értékneműekre fekteti, értve ezalatt azt, ha pld. tárgyalás közben az egyik örökös a másik kiskoru vagy távollevő örököstársát készpénzben kifizeti, ezen összeg 24 óra alatt az illetékes gyám-, illetőleg gondnok-hatóságnál leteendő,

jegyző által felvett okmányok, a váltóóvások kivételével, közhitelességgel nem bírnak.(!)

Uj korszakot nyitott a közjegyzői intézménynek Ő Felségének 1850. május 9-én kelt legelső legfelsőbb elhatározása, mely az intézmény visszaállítását rendelé, és melynek folytán dr. Schmerling Antal, akkori igazságügyminister javaslatára a *francia törvény mintájára* (sic!) az 1850. évi szeptember 29-én kelt közjegyzőségi rendtartás készült.

Ezen, egyelőre csak Felső- és Alsó-Ausztriára és Salzburgra szorítkozó rendtartás nagy ugrást jelentett, meghonosította különösen a francia példa után bizonyos ügyletekre nézve a kötelező közjegyzői közbenjárást. Ezen ügyletek voltak: a telekkönyi bekebelezés alapjául szolgáló ügyletek, házassági szerződések, házastársak közti ajándékokról szóló elismervények, házastársak közti adásvevési, csere, életjáradéki és kölcsönszerződések, átadással nem teljesített ajándékozási szerződések, olvasni nem tudó vakok és siketek, továbbá írni nem tudó némák közti szerződések, ha azokat saját személyükben kötik, vakoknak végintézkedései, ha ezek nem sajátkezűleg íratnak és aláíratnak, és váltóóvások.

De mily hamar következett be megint az ugrás visszafelé, mert az 1852. évi november 27-én kelt ministeri rendelet a közjegyzői intézményt teljesen megszüntette.(!)

Erre következett a fenti 1855. évi május hó 21-én kelt közjegyzői rendtartás, amelynek az említett Schmerling-féle törvény ugyan alapul szolgált, de ettől lényegesen eltért. Legfőbb módosításai voltak pedig a közjegyzői okmány tárgyát képező színleges ügylet elleni kifogások megengedhetősége, a magánokmányok és perenkivüli beadványok szerkesztésének engedélye, a magánokmányok közokirati erővel való felruházhatása, a közjegyző hatáskörének kiterjesztése ténytanúsításokra és bírói megbízásokra, és mint már fennebb láttuk, a fizetési meghagyás intézményének behozatala, de másrészt a kötelező közjegyzői közbenjárás megszüntetése, stb. (Lásd Rupp Zsigmond: A magyar közjegyzői törvény magyarázata, 1875).

vagy pld. a hagyaték leltározásakor „bevett“, illetve talált készpénz vagy értéknemű szintén letéteményezendő.

Ezen törvényes intézkedésnek nem lehet más célja, mint az, hogy a közjegyzőt, idegen értékek kezelésétől — e helyen fejtegetés tárgyát nem képezhető — indokból eltiltsa.

Az említett cikkben I. és III. alatt közölt eset azonban más elbírálás alá esik, ezekben az esetekben a törvény grammaticalis és logikai interpretatiója szerint nem „az eljárás folyama alatt bevett“ összegről, hanem az örökösök által adott, s gyámhatóságilag is approbált „megbízásról“ van szó, s mihelyt a közjegyző a felek és gyámhatóságnak együttes megbízását követve, a hitelezőket kielégítette, teljesen szabályszerűen járt el, s ebből folyólag ezen ténykedése által semmi kötelességzegést el nem követett.

A II. alatt felvetett kérdésre is — per analogiam legis — határozottan állíthatom, hogy az illető közjegyzőt a legcsekélyebb „culpa levis“ sem terheli.

Az 1874: XXXV. t.-cz. 58. §-a a közjegyzőt a *magánokirat felvételétől* eltiltja ugyan, ezen tiltó törvény szövegéből azonban kitűnik, hogy a „felvétel“ alatt, a közjegyző által szövegezett, ezáltal felolvasott s megmagyarázott, s *irodájában* a felek által aláírt okirat értendő. A közjegyzőnek ilyenmü ténykedése, mint a törvény által tiltott „consummált cselekvény“ mindenesetre a fegyelmi vétség tényálladékát állapítja meg, de nem követ el semmi néven nevezendő törvénysértést, ha egy harmadik személy által szerkesztett magánokiratot — az abban jelzett célokra — felhasználja.

Mellékesen megjegyzem, hogy majdnem 40 éves közjegyzői gyakorlatom alatt számtalan magánszerződést szerkesztettem, minden lelkiismereti furdalás nélkül, s pedig kivétel nélkül oly esetben, midőn a székhelyemtől 40—50 kilom. távolságra eső községből nálam jelentkező felet nem ismerve, ez pedig személyazonosságát a törvényben előírt módon nem igazolhatta. Ily esetben — sine metu — megfogalmaztam az illető okmányt azon utasítással, hogy azt a fél otthon írja alá, s két tanuval előttemezve küldje be (magától értetődik, hogy csak közjegyzői kényszer alá nem eső okiratot), s ezen eljárásom által csak a fél érdekét szolgáltam, midőn nem kényszerítettem arra, hogy — esetleges elutasításom következtében — ügyét az analphabetát mindig szipolyozó zugírásra bízza.

Dr. Weisz Bernát
bártfai kir. közjegyző.

Osztálykivonatok.

— 1912. évi VII. t.-cz. 29. és 30. §-a. —

„A közjegyző a jegyzőkönyvből az osztályt tartalmazó szó szerinti kivonatot készít annyi példányban, ahány példányban az átadó végzést az érdekelteknek és a hatóságoknak kézbesíteni kell, és a kivonatot az iratokkal együtt bemutatja.“

„A közjegyző által elkészített példányokért az 1880 : LI. t.-cz. 16. §-ában meghatározott írárdij jár.“

Az életbeléptetési rendelet közli a határidőt és a járásbiróság által használandó bélyegző alakját.

Amint tudom, hasonló eljárást egyetlenegy európai állam törvénykönyve sem tüntet fel, s miután a törvényt gyakorlatilag alkalmazók részére sem ministeri utasítás, sem minta, sem utbaigazítás adva nem lett, az ország összes járásbiróságai külön-külön nekiálltak s mindegyik úgy, amint jónak gondolta, készített egy-egy mintát s azt használja.

Tudok kivonatokról, amelyek a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyveknek egyszerű szolgai másolatai, míg máshol a hagyatékátadó végzések blankettája szerint készülnek; ismerek helyet, ahol a leltározó közeg költségeinek megállapítása is a kivonatban történik, vannak helyek, ahol a közjegyző minden példányt nemcsak aláír, de hitelesít is, — vagyis tanusítja külön, hogy az a jegyzőkönyvvel egyező — míg máshol a közjegyző egyetlenegy sem ír alá. Egyik helyen a közjegyző, másik helyen a kir. járásbiróság tartja feladatának a kivonatok másod-, harmad- stb. példányának az összeegyeztetését — a kiadmányozást — aszerint, amint egyik helyen azon véleményben van a bíróság, ha egy okirat több példányban készül, akkor lehetetlenség az, hogy azoknak egyező volta meg ne állapíttassék s az egyeztetésért díjat állapít meg (hitelesítési díj), míg más helyen a törvény betűihez ragaszkodnak s csak írárdiját állapítanak meg, de ott meg a közjegyző nem törődik azzal, hogy a kivonat összes példányai egyezők-e, nem-e? Egyik helyen a járásbiróság irattára részére is kívánnak egy kivonatot, máshol azt mondják, hogy az felesleges stb.

Jött azután az árvaszék ismét minden utasítás nélkül, a saját egyéni felfogásával s egyik helyen a kivonatot birói határozat

helyettesítőjének, a másik helyen meg a hagyatéktárgyalási jegyzőkönyv kiegészítésének tartja.

Egyik helyen tudomást sem vesz róla, a másik helyen vindikálja a jogot, hogy a tárgyalási jegyzőkönyvvel egyetemben azt is felülvizsgálja stb. stb. Egyszóval teljes zürzavar és tájékozatlanság van. Állítólag a ministeriumban készül egy minta. Hogy ezen mintának előbb meg kellett volna jelenni, mint a törvény életbe lépett, azon talán disputálni felesleges, de ha ez nem is történt meg eddig, annak a hátrány mellett egy előnye is van, t. i. a rövid gyakorlat tapasztalatait is érvényesíteni lehet, s ezeknél pedig különösen figyelembe veendő a cél, amely a novellát létrehozta, t. i. hogy a bíróságok a felesleges szellemi, kezelési és írási munkától mentesítve legyenek — mely cél egy helyes utasítás mellett nagyon könnyen elérhető lesz — mert az kétségtelen, hogy a törvény intentiója helyes, szükséges és egy helyes gyakorlati alkalmazás mellett a bíró és a kezelő munkáját a minimumra szállítja.

Ezen szempontoktól vezérelve szerény nézetem szerint a kivonatnak átadó végzést kell pótolni, amely nem lehet a tárgyalási jegyzőkönyv egyszerű másolata. A kivonatban kell a hagyaték sorsáról (természetes perre utasítás kivételével) intézkedni, a kivonatban nemcsak a telekkönyvhöz intézendő megkeresésnek kell helyt adni, hanem pénzügyi ügyek ki- és beutalásának s az eljárás keretében felmerülhető ténymegállapításoknak stb. stb. s ehhez képest a közjegyzőnek minden egyes kivonatot alá kell írni, s annak helyességéért, valamint a kiadmányozás jóságáért szavatolni, magától értetődik azonban, hogy ez esetben a 29. § által felhívott 1880 : LI. t.-cz. 16. §-a helyesen s akként alkalmazandó, hogy az írárdij és az e szakaszban írt hitelesítési díj is jár. Megjegyzem ugyan, hogy sokkal helyesebb lett volna itt is egy díjátalányt megállapítani, amely a hagyaték értékéhez viszonyulna, vagy pedig a hagyatéktárgyalási díjat felemelni, s nem örökös vitáknak, személyeskedéseknek, kicsinyes gyanúsítgatásoknak tág tért nyitni és a felsőbb bíróságoknak munkát adni.

Ha ezután a kivonat ekként készül, akkor a cél el lesz érve; egy világosan szerkesztett, összeállított kivonat ad ugyan a bírónak annyi dolgot, hogy az iratokat áttanulja, a kivonatot aláírja, de azután semmit, az irodának meg csak az expedíálási és a nyilvántartási teendőket adja.

A kivonatokkal kapcsolatban intézkedni kell a pénz- és igazságügyi ministeriumnak, az illetékkiszabási adatok mikénti összeállításáról is, mert ha az adóhivatal kivonatot kap, felesleges a tárgyalási jegyzőkönyv másolata.

Utasítás adandó lenne az adóhivatalnak, hogy amennyiben a kivonatban szabályszerű utasítások vannak letétek ki- és bevagy átutalására s a kivonat el van látva az életbeléptetési rendelet által előírt jóváhagyással, külön kiutaló végzést ne kívánjon.

Megállapítandó lenne, hogy amennyiben a közjegyző díjait, amely a törvény valóságos rendelkezése folytán disputára ugy sem ad okot, a jegyzőkönyvben részletezi, a kivonatban megemlíti, úgy az egész kivonat jóváhagyásával az is megállapítottnak és jóváhagyottnak vélelmezendő.

Egyszóval a fentiek figyelembevételével az igazságügyministerium által egy olyan minta lenne készítenő, amely a fentebb elsorolt eljárásokat egységesíti s amely mellett a hagyatéki referensnek irnivalója semmi, egyedül az ügy áttanulmányozása lenne a feladata.

Dr. Bárdió Ferencz
szombathelyi kir. közjegyző.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

45. 1886: VII. t.-cz. 22. § b) pontja értelmében a házastársak között létrejött engedménynél a jogügylet érvényességéhez közjegyzői okirat szükséges ugyan, az a körülmény azonban, hogy felperes és férje között az utóbbi által jegyzett részvényekre vonatkozó engedmény közjegyzői okiratba nincs foglalva, nem bír jelentőséggel, felperes kereshetőségi jogát azért nem befolyásolja; mert a K. T. 173. § 3-ik bekezdéséből kitűnőleg a részvénytársaság a birtokosi minőség vizsgálatára jogosítva van ugyan, ha azonban a részvény alapján a birtokosi minőséget igazoltnak elfogadta, olyan körülmények miatt, melyeket már korábban ismert, utóbb azt nem kifogásolhatja. (Curia 1913. január 14. 629/1912. V. sz.)

*

46. A 255/1907. ügyszám alatt felvett közjegyzői okiratnak halálesetre szóló rendelkezését a másodbíróság helyesen mondotta ki érvénytelennek az elsőbíróság ítéletéből átvett indokokból és azért, mert a közjegyzői törvény 78. §-ának rendelkezéséből kétségtelen, hogy a közjegyző tolmács alkalmazása esetében két ügyleti tanut, avagy egy másik közjegyzőt köteles alkalmazni; az pedig a dolog természetéből következik, hogy abban az esetben, ha tolmács alkalmaztatik, a két ügyleti tanu, vagy a másik közjegyző nyelvismereteire, s illetve írni és olvasni tudás képességére nézve a közjegyzői törvény 72. §-a nyer alkalmazást, mert ellenkező felfogás esetében a tolmács volna az egyedüli hitelesítő személy, ami az ügylet közhitelességét a végrendeletet felvevő közjegyző közbenjárása dacára sem állapíthatná meg. (Curia 1913. február 4. 3244. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

47. A temetési és kegyeleti költség mennyiségét a m. kir. Curia 600 koronában és ebből folyólag az alperesnek megtérítendő összeget 450 koronában állapította meg, mert a viszonzválaszirathoz mellékelt nyugtákkal bizonyítva van, hogy alperes temetkezési és egyéb kegyeleti költség címén 548 korona 60 fillért fizetett s így arra való tekintettel, hogy egy nagyobb temetés alkalmával felmerülni szokott egyéb apró kiadások nyugtákkal nem igazolhatók, elfogadhatónak jelentkezik, hogy alperes a felmerült temetkezési és kegyeleti költség fedezésére legalább 600 koronát költött. Ez ellen az összeg ellen pedig a felperesek azért nem tiltakozhatnak, mert a per során kihallgatott tanuk vallomásából megállapítható, hogy a temetkezés és halotti tor rendezésében maguk a felperesek is résztvettek, következésképp maguk is hozzájárultak ahhoz, hogy a temetés fényesebben rendeztessék. (Curia 1913. február 4. 3244. sz.)

*

48. Sz. Zs. végrendeletében már életben volt unokáin kívül fiának, Sz. J. még születendő gyermekeit is örökösül nevezte ki. Olyan személy részére, aki az örökhagyó halála idején még nem létezett és meg sem fogant (méhmagzat), az öröklési jog nem nyilhat ugyan meg, de az ilyen még csak jövőben esetleg születendő személynek örökössé való kinevezése mégis joghatállyal bír mint utóörökösnévezés, mert utóöröklési jogot nemcsak az örökség megnyilta idején már létező személy és méhmagzat, hanem valamely meghatározott személynek csak jövőben születendő gyermekei is nyerhetnek. Ezek szerint a Sz. J. születendő gyermekei javára fennálló utóöröklési jog biztosítására szolgáló s a felperesek engedélyén alapuló tkvi bejegyzések eredeti érvénytelenség alapján

annál kevésbé támadhatók meg, mert az említett utóöröklési jog biztosításáról hivatalból is gondoskodni kellett volna.

Minthogy továbbá ezek a tkvi bejegyzések csak akkor törölhetők, ha megszűnik a lehetősége annak, hogy Sz. J. házasságából gyermekek származzanak, felperes a bejegyzések törlését a Sz. J. életében nem követelheti. (Curia 1913. február 5. 3440. sz.)

*

49. Nem képez érvénytelenségi okot az alperes által beismert és tanuk által megerősített az a tény sem, hogy az alperes mondotta el a végrendelet fogalmazójának, hogy a végrendelet mily vagyónrészeket foglaljon magába s hogy a végrendeletnél nem az örökgyógó, hanem más, az alperes bemonása után készült okirat szerepelt.

Ugyanis az 1876 : XVI. t.-cz. 5. §-ában foglalt rendelkezések nem hagynak fenn kétséget abban a tekintetben, hogy ez a törvényszakasz nem különböztet abban, vajjon az az okirat, amelyet a végrendelet az e törvényszakaszban írt módozatok mellett végrendeletévé tesz, a végrendelet alkalmával vagy azelőtt s a végrendelet vagy más bemonása után készült-e? Elég az, hogy amint ezt maga a végrendelet s a végrendelet tanuk fentebb ismertett vallomásai bizonyítják, a jelzett törvényszakaszban megszabott kellékeket mindenben megtartották s ebből folyólag a bár előzőleg s más által is bemonott tartalom az örökgyógó törvényes alakban nyilvánított, valódi végakarataképen jelentkezik. Igaz ugyan, hogy az 1876 : XVI. t.-cz. 10. §-a szerint az, aki a végrendeletet írta, az ebben neki szánt előnyben csak a jelzett törvényszakaszban meghatározott s a jelen esetben meg nem tartott különös kellékek fennforgása esetén részesülhet s igaz, hogy a birói gyakorlat ezt a szabályt arra is kiterjesztette, aki a végrendeletet fogalmazta, de mással iratta le.

Ámde az alperes említett ténykedését a jelzett érvénytelenségi ok fogalma alá vonni nem lehetett. Ugyanis az alperesnek említett ténykedésére szükség volt azért, mert az ügyvéd, akinél ez alperes járt, hogy az örökgyógó végrendelet céljából irodájában meg akar jelenni, az örökgyógót ennek betegsége miatt irodájában fogadni nem akarta s ebből, valamint ama alább részletezendő tanuvallomásokból, hogy az örökgyógó már előzőleg is végrendeletet akart az alperes javára s a kérdéses nap reggelén is kijelentette, hogy megy Oklándra az asszonyt elrendezni, következtethető az alperes ama védekezésének valósága, hogy erre a ténykedésre férjétől egyenesen megbízást kapott s mert a végrendelet, mely az ingatlanokat nem helyrajzi számok szerint, hanem az örökgyógó községében használt, a végrendelet falusi kishirtokos által majdnem nap-nap mellett hallott s így előtte jól ismert elnevezéssel jelöli meg, a végrendelet tartalma tekintetében értelmes kérdéseket

is intéző, tehát a felolvasást figyelemmel kíséző végrendelet előtt az érdektelen R. Gy. tanu annak előrebocsátása mellett, hogy ez az előzőleg feleségével megbeszélte végrendelete, olvasta fel kétszer is és magyarázta meg neki és így az alperes említett közvetítő tevékenysége s a végrendelet között olyan összefüggés, amelynél fogva az alperes a végrendelet fogalmazójának, illetve értelmi szerzőjének volna tekinthető, fenn nem forog; hanem a végrendelet előzetes megszerkesztése, írásba foglalása, a végrendeletnek az alperes útján közölt megbízása eredményeképp történt. Minthogy pedig a végrendelet örökösnek ilyen, egyszerűen közvetítő ténykedésére az 1876 : XVI. t.-cz. 10. §-ában foglalt megszorító intézkedés ki nem terjeszthető: a végrendelet érvénytelenítésének alapjául ezt nem lehetett elfogadni.

Az írni- és olvasni tudó végrendeletre nézve, amint végrendeletképesége megállapítást nyert, az 1876 : XVI. t.-cz. 5. §-a jöhet kizárólag alkalmazásba, s ezzel kapcsolatosan ugyan csak a törvénynek a 10. §-a csakis szorosán magyarázható; mert annak a ténykedése, aki a végrendelet megírójával a végrendelet állítólagos akaratát közölte abból a szempontból, hogy az végrendeletnek valódi és szabad akaratnyilvánítása volt-e, közömbössé, s illetőleg súlytalanná válik a felhívott 10. §-ban lefektetett jogi biztosíték szükségességének szempontjából is, mert az írni- és olvasni tudó végrendelet annak általános alakban való kijelentésével, hogy valamely irat végrendeletét tartalmazza, jöllehet annak megfogalmazásába be nem folyt is, azt végrendelet erejével ruházta fel. (Curia 1913. január 15. 3415/1912. P. szám.)

*

50. A házassági együttélés alatt a nem nemesrendű és nem honoratior házastársak által szerzett vagyon, amennyiben a szerzés sem öröklés, sem ingyenes jogügylet útján, sem a házasság kötése előtt fennállott jogcímen állott be, ellenkező kikötés hiányában akkor is közszerzeménynek tekintendő, ha annak szerzésénél a másik házastárs közre nem működött és a szerzett vagyon csupán csak a szerző fél tulajdonául van felvéve. A külön vagyon létezésének csak az a joghatása, hogy a szerzeményi közösség megszűntekor ez a külön vagyon első sorban hasíttatik ki az összvagyonból, és pedig oly módon, hogy a szerzemény a lehetőségig természetben osztassék meg, s annak a tekintetbe vételével is, hogy a külön vagyon jövedelme szintén közszerzemény, s így szintén megosztás alá esik. (Curia 1913. január 7. 3189/1912.)

*

51. Az ági öröklés az elhalt szükségörökös kötelesrészét tevő értékből csak azt a hányadot követelheti, mely a szükségörököst az ági vagyomból kötelesrész címén illette. Ellenben a szerzeményi vagyomból kijáró kötelesrész-jutalékra az ági örökösnek törvényes örökösödési joga nincs; sem pedig a hiányzó ági vagyon a leszármazó kötelesrészébe jutott szerzeményi értékből nem pótolható. (Curia 1912. december 23. 2541/1912.)

*

52. A hitbizomány alapítójának ama rendelkezése folytán, amely szerint az alapítástól eltérően beleegyezett abba, hogy a hitbizomány még az ő életében lépjen életbe, és amely szerint a hitbizományul szánt ingatlanokat az első várományosnak tényleges birtokába bocsátotta s megengedte azt is, hogy az ő tulajdonát képzett ingatlanokra a hitbizományi minőség a telekkönyvben is kitüntettség, az alapító ezen ingatlanok felett való rendelkezési jogát elvesztette és ez ingatlanok a hitbizományokra fennálló jogszabályok alá kerültek, s így azok az 1869. évi 15742. sz. udvari rendelet 16. §-a értelmében tőkévé változtathatók. (Curia 1913. január 28. 6316/1912. P. szám.)

*

53. *Budapesti kir. tvszék:* A hozományvisszaadási kötelezettség tartalma abban az esetben, amidőn a hozomány tárgya nem természetben szolgáltatandó vissza, a hozománytárgy értéke visszaszolgáltatási kötelezettségében áll. Az 1881: XVII. t.-cz. 28. §. 3. pontja alapján a házastárs részére történt hozománybiztosítás a csődhitelezőkkel szemben hatálytalan, amennyiben ez a csődnyitást megelőzően két éven belül történt és amennyiben nem a törvény, vagy a fentebbi határdő előtt keletkezett szerződési kötelezettség alapján jelentkezett. E feltételek mellett ez a biztosítás feltétlenül megtámadható, tekintet nélkül arra, hogy az ügylet kötésekor a szándék a hitelezők megkárosítására irányult-e, vagy sem és hogy a házastársnak tudomása volt-e erről a szándékról, avagy sem.

Ennélfogva a rendelkező részben megjelölt és az alperes hozománykövetelésének biztosítására szolgáló jogcselekmény a csődhitelezőkkel szemben hatálytalan és ebből az okból a rendelkező rész szerint kellett határozni, mert a közadás hozományvisszaadási kötelezettsége nem hozománytárgy természetben való visszaadásában, hanem hozománytárgy érték megtérítési kötelezettségben azaz nem tulajdoni igény, hanem kötelmi igény kielégítési kötelezettségben állott, mert a kötelezettség teljesítésének a rendelkező részben megjelölt jelzálogi biztosítása az 1909. évi szeptember hó 4-ik napján történt csődnyitást megelőzően két éven belül 1909 évi április hó 24-ik napján, és a jelzálogi biztosítás alapjánu

szolgáló a NB. 1. okiratban nem pedig a 2. /· alatti és 1899. évi november hó 20-ik napján 380/1889. sz. a. kiállított okiratban foglalt szerződés kötelezettség vállalás szintén e két éven belül 1907. évi szeptember hó 13-ik napján történt, mert a hozományi követelésnek ekként való biztosítására törvényrendekezéssel alapuló kötelezettség nem állott fenn.

Budapesti kir. ítélőtábla: Az elsőbíróság ítéletének felebbezett részét azzal a kiigazítással, hogy alperes nem azt tartozik túrni, hogy az elsőbíróság ítéletében körülírt zálogjognak a csődhitelezőkkel szemben való törlése bekebeleztesse, hanem azt, hogy e zálogjognak a csődhitelezőkkel szemben való hatálytalansága feljegyeztesse s azzal a kiegészítéssel hagyja helyben, hogy az elsőbíróság ítéletében körülírt ingatlanok csődön kívül elárvereztetése esetében a megtámadott jelzálogi tehertételre az árverési vételárból a sorrendi tárgyalás eredményéhez képest eső összegek a csőd-tömeghez csatoltnak rendeltetnek.

Indokok: Alperesnek törvényenél fogva azért nem volt joga 64.000 korona készpénzbeli hozománya biztosításához, mert az anyagi jog szabályai szerint a készpénzbeli hozomány a nőnek személyes követelése, melyet a törvény különös előjogokkal fel nem ruház, ez a követelés tehát magába véve, már jogi természeténél fogva nem ad jogot a feleségnek ahhoz, hogy hozománya biztosítását a férjtől bármikor követelhesse. De nem volt joga alperesnek készpénzbeli hozománya biztosításához férjének a közadónak, a csődnyitást közvetlenül megelőző két évnél régebben keletkezett szerződési kötelezettség alapján se; mert az 1899. évi november hó 20. napján közjegyzői okiratban felvett 6. /· alatti házassági szerződés nem a hozományi követelés bármikor való biztosításához, hanem csak ahhoz ad jogot alperesnek, hogy amennyiben a válókereset beadásától számított 30 nap alatt a 64.000 K hozományt férje neki meg nem fizetné, követelését férjétől az 1874: XXXV. t.-cz. III. és következő szakaszaiban szabályozott kielégítési végrehajtás útján behajthassa, már pedig ez utóbbi jog, mely a válókeresetnek 1910. február hóban történt beadása folytán az 1909. évi szeptember hó 4-iki csődnyitáshoz különben sem vált érvényesíthetővé, nem foglalja magában a követelés bármikor való biztosítása iránti jogot. Ennélfogva a kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletének felebbezett részét a fentiekkel kiegészített indokai alapján, a megtámadott jogcselekmény hatálytalanítása törvényes következményeinek megfelelő kiigazítással és kiegészítéssel helybenhagyja.

A m. kir. Curia: A másodbíróság ítéletét felhozott és az elsőbíróság ítéletéből megfelelő kiegészítéssel átvett indokai alapján helybenhagyja. (1913. január 28. 831/1912. V. szám.)

*

54. Ha a férj nem igazolja, hogy neje beleegyezett abba, hogy hozománya a gyógyíttatásával felmerült költségre felhasználassék: a nő halálával a férj a hozományt feltétlenül kiadni tartozik, mivel a gyógyítási költség a férjet terheli. (Curia 1912. november 27. 2194/1912.)

*

55. A 2 % a. szerződés szerint felperes ezen szerződés megkötésénél mint szerződő fél saját személyében járt el s az a szerződés az 1874 : XXV. t.-cz. 82. §-ában előirt alaki érvényességi kellékeket is magában foglalja. A szerződésben foglalt az a megállapodás tehát, hogy az esetre, ha a nő a házasság megkötésétől számítva 10 év letelte előtt leszármazók hátrahagyása nélkül halna el, az abban a szerződésben lekötött egész hozomány a nő szülőjére vagy annak korábbi elhalta esetén oldalági rokonaira száll és alperes azt azoknak visszafizetni tartozik, mint örökösödési szerződés teljes érvénnyel bir, s alperes neje s magára az alperesre nézve is kötelező volt, tekintet nélkül arra, hogy a hozomány mely vagyonból adatott.

Ebből pedig következik, hogy alperes neje a 2 % a. lekötött hozományi vagyonról a szerződésben foglaltaktól eltérően csak a felperes beleegyezésével rendelkezhetett, s így a 4 % a. örökösödési szerződés, mely szerint az alperes neje halála esetére egész vagyonát alperesre hagyta, felperesnek a 2 % alatt szerzett jogán nem változtatható.

Minthogy pedig alperes neje a házasság megkötésétől számítva 10 évnél korábban leszármazók nélkül halt el s így a 2 % a. szerződésben foglalt feltétel beállott, ennél fogva felperes az el nem használt hozomány és kelengye visszaadását az alperestől jogosan követeli. (Curia 1913. január 8. 2234/1912)

*

56. Ha valaki még csak jövődében létesítendő egyházközség részére vagyontárgyat ígér s kötelez: ez nem ajándékozásnak, hanem alapítványrendelésnek minősítendő. Az ily alapítvány célvagyont jogi személy, mely a célvagyont illetőleg keresettel felléphet s amelynek javára a bíró jogokat s amely ellen kötelezettségeket is ítélhet. (Marosvásárhelyi kir. tábla 1912. nov. 27. 406/1912.)

*

57. Ha a nő a házassági bontó perben végleges nőtartás iránti kérelmet elő nem terjesztett, ezáltal ahhoz való igényéről lemondottnak tekintendő. (Curia 1912. december 10. 1004/1912.)

*

58. A végleges nőtartás iránti igény kizárólag a bontó perben érvényesíthető és érvényesítendő, a bontó per keretén kívül csupán a H. T. 91. § a) és b) pontjaiban felsorolt esetekben s ezekben is csak akkor, ha a végleges nőtartási igény már a bontó perben érvényesített. (Curia 1912. december 30. 1093/1912.)

*

59. A születés törvénytelenége nemcsak külön, önálló statusperben, hanem örökösödési perben is megállapítható, ha bizonyítatik, hogy örökhagyónak a gyermek születéséről nem volt tudomása, vagy a törvénytelenítési lépéseket életében megtette. (Curia 1912. november 5. 1420/912.)

*

60. A kereskedelmi üzlet átruházásáról szóló 1908 : LVIII. t.-cz. 1. §-a alapján az üzletátvevő felelősségének jogalapja csak az üzletátruházó kötelezettségeiről való tudomás vagy tudhatás lehet, ellenben az átvétel után, bár a vételár fizetése előtt tudomásra jutott körülmények az átvevő felelősségét meg nem állapítják. (Curia 1913. febr. 5. 506/1912. sz.)

*

61. A készpénzben adott óvadék is, ha az óvadékösszeg után kamatfizetés ki nem köttetett, az óvadékot adó tulajdonául tekintendő s az ily óvadékot annak átvevője saját céljaira fel nem használhatja, hanem azt idegen vagyonként köteles kezelni. Más megbirálás alá esik azonban a készpénzben letett óvadék akkor, ha az óvadékot átvevő megállapodásszerűen az óvadék összege után kamatot tartozik fizetni, mert a készpénzóvadék után kamatfizetési kötelezettség megállapítása egyuttal magában foglalja annak megengedését, hogy az ily óvadékot átvevő azt kölcsönösszegnek tekintesse és kölcsönként saját céljaira felhasználhassa. Ebből következik az, hogy a kamatfizetési kötelezettség kikötésével készpénzóvadékot adó, a letett óvadékát tulajdonjogilag vissza nem követelheti, hanem arra vonatkozó jogát, az óvadékát átvevővel szemben csak mint hitelező érvényesítheti. A részvénytársaság igazgatósági tagjai tehát azért, hogy az ily óvadék felhasználtatott, felelősségre nem vonhatók. (Curia 1912. június 4. 31/1912.)

*

62. Az 1868 : LIV. t.-cz. 41. és 529. §§-aiban megállapított birói illetékesség csak azoknak az okiratoknak megsemmisítése végett kérelmezett eljárásra bir hatállyal, amelyekre nézve későbbi törvényekben eltérő intézkedés nem foglaltatik.

Ily eltérő intézkedés van az 1881. XXXIII. t.-cz.-ben a közforgalom tárgyát képező értékpapirokra, amely törvénynek 2. §-a szerint az ily értékpapírok megsemmisítésére — kivételével az állami értékpapíroknak és a horvátszlavonországi földtehermentesítési kötvényeknek, melyekre nézve a megsemmisítést kizárólag a budapesti kir. kereskedelmi- és váltótörvényszéknél, illetve a zágrábi kir. törvényszéknél lehet kérni — annál a kir. törvényszéknél kérelmezendő, amely tekintettel a kiállító székhelyére vagy telepére, a kereskedelmi ügyek elintézésére illetékes.

Tekintve tehát, hogy a Magyar jelzálog-hitelbank budapesti bejegyzett cég által kibocsátott konverzionális nyereségek kötvény, melynek megsemmisítését folyamodó kérelmezi, az 1881. XXXIII. t.-cz. 1. §-a értelmében közforgalom tárgyát képező értékpapír, annak mint ilyennek megsemmisítése tehát az említett törvény 2. §-ának idézett rendelkezése szerint a budapesti kir. kereskedelmi és váltótörvényszék elé tartozik, mint amely bíróság — tekintettel a kiállító telepére, a kereskedelmi ügyek elintézésére illetékes: a temesvári kir. törvényszék nyilván túllépte hatáskörét és illetékességét, midőn a jelzett értékpapír megsemmisítése iránt hozzá benyújtott kérvényt eljárásának és intézkedéseinek tárgyává tette, mert perenkívüli ügyre vonatkozó ettől az illetékességi szabálytól, mely külön ügybíróság hatáskörét és illetékességét állapítja meg, eltérésnek a folyamodó fél kérelmére sem volt helye. Szabálytalanul járt el ennél fogva a másodbíróság is, midőn a kir. törvényszék végzését érdemileg felülbíráta.

Ugyanezért a kir. Curia mindkét alsóbíróság végzését a megelőző eljárással együtt, hivatalból megsemmisítette és az elsőbíróságot az ennek megfelelő eljárásra utasította. (Curia 1913. január 17. 5988/1912. P. szám.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

63. Az illetéknek panaszostól való követelhetése ellen felhozott panaszbeli kifogásoknak egészben nem lehetett helyet adni a magyar királyi pénzügyigazgatóság panaszolt határozatában felhozott és e bíróság részéről is elfogadott indító okokon felül még azért sem, mert a bélyeg- és illetéktörvények és szabályok 95. §-ának 4. pontja szerint az ingatlan átruházását tartalmazó kétoldalulag kötelező jogügyleteknél az ezek után járó illetéket, személyes adósságok gyanánt, a jogügyletet megkötő felek egyetemlegesen tartoznak fizetni. Igaz, hogy ugyanez a pont, valamint az 1883 : XLIV. t.-cz. 95. §-ának utolsó előtti bekezdése az érvényesítés sorrendjére nézve is tartalmaznak bizonyos rendelkezéseket, ezek a rendelkezések azonban csupán a szerződés megkötésében

résztevő azokra a felekre vonatkoznak, akiket a fizetési kötelezettség a bélyeg- és illetéktörvények és szabályok előbb hivatkozott rendelkezése szerint különben is terhel. Ezek a rendelkezések tehát nem érintik az esetleges új szerzőt, mint harmadik tulajdonost, amennyiben ezekből a rendelkezésekből jogosan általában nem következtethető az, hogy az ingatlan új megszerzője fizetésre kötelezett adóssá válnék, vagy válhatnék. A szabad kézből új szerző ugyanis az 1883 : XLIV. t.-cz. 95. §-ának első és második bekezdése szerint felelős ugyan az illetékért, de csak mint dologi kezes; és ezért, mint ilyen, csupán azt tartozik tűrni, hogy az illeték a birtokába jutott ingatlanból behajtassék. A kezesi minőség pedig egyenesen kizárja azt, hogy a kincstár, mint hitelező, a fizetésre személyesen kötelezett adós, illetve adósok helyett csupán kezesképen szereplő új szerző ellen legyen köteles követelését érvényesíteni (18160/1911. P. sz.)

*

64. A földbirtokkal összekötött vásárjognak a földbirtokkal együtt való eladása esetén a vásárjogra eső vételár után is 4:3 százalék fizetendő. (13,528/1912. P. sz.)

*

65. A haszonélvezet szolgálmaival ingyen szerzett ingatlan után a tulajdonos jogi személy terhére a haszonélvezet megszűnte előtt illetékegyenértéket kiszabni nem szabad. (5177/1912. P. sz.)

Közlemények.

Rupp Zsigmond a közjegyzői intézmény e kiváló és fáradhatatlan harcosának a magyar közjegyzőség újabbkori történetét széles keretekben tárgyaló és nagyszabásúnak ígérkező munkáját e számban kezdjük közölni és ez alkalommal nem mulaszthatjuk el, hogy ne fejezzük ki köszönetünket azért, amiért lehetővé tette, hogy e mindenkor becses forrásmunkául szolgáló, közvetlen észleleteken alapuló és saját közreműködéséből merített feljegyzései lapunkban lássanak legelőbb világot. A közlések befejezése után a munka könyvalakban is meg fog jelenni.

*

A budapesti kir. közjegyzői kamara f. évi február hó 23-án tartotta meg a budapesti kir. törvényszék I. em. üléstermében rendes évi közgyűlését *Kiss Aladár* budapesti kir. közjegyző, kamarai alelnök elnöklete alatt, aki sajnálattal jelentette be, hogy *Rupp Zsigmond* kamarai elnököt gyengélkedése akadályozza a közgyűlés vezetésében. A *dr. Rónay Károly* kamarai titkár által előterjesztett évi jelentést a közgyűlés egyhangulag tudomásul vette és a felmentvényt megadta.

Dr. Charmant Oszkár ezután a következő előterjesztést teszi:

A mohácsi közjegyzőséget az igazságügyminister pályázat nélkül töltötte be. A tényállás a következő: Visy mohácsi közjegyző beadta lemondás iránti kérvényét a pécsi kamarához. Az felterjesztette az igazságügyministerhez, egyuttal helyettesítést rendel a megüresedett állásra. Azonban a helyettes meg sem érkezett még Mohácsra, már át volt helyezve erre az állásra minden pályázat és a kamara minden ingerentiája és tudomása nélkül a dunaföldvári kir. közjegyző. Az a helyzet állott elő, hogy a törvény rendelkezéséhez képest kirendelt helyettes mellett, akinek egyedül van joga okiratokat felvenni és közjegyzői funkciót teljesíteni, egy törvénytelenül áthelyezett közjegyző, akinek ezért nincs is közjegyzői minősége és ennél fogva érvényesen sem vehet fel okiratokat, — formalis jogosítványt nyert közjegyzői functio végzésére. A törvény egészen határozottan s világosan rendelkezik e részben, mert azt mondja, hogy a közjegyzői állás pályázat útján töltetik be, — semmi kivételt nem ismer, hogyan üresedett meg az állás, akár halál, akár elmozdítás, akár lemondás, vagy áthelyezés útján nem distingvál, hanem imperative kimondja: az állás pályázat útján töltendő be. Ha valakinek, úgy az igazságügyministernek első feladata, hogy a törvények őre legyen és azokat betartsa; eljárása beleütközik a ministeri felelősségről szóló törvénybe; ez azonban nem reánk tartozik. Minket ennek az eljárásnak a közjegyzői intézményre sérelmes oldala érdekel. Mellőzöm a közjogi és igazságügy-politikai részét a kérdésnek, csak a jogszolgáltatási és gyakorlati hatásokat akarom kiemelni. E szempontból is nagyon súlyos és a közjegyzői intézményre nézve fontos kérdések merülhetnek fel ez ügyből. Előre kell bocsátanom, hogy eddig is előfordult többször az ugynevezett kölcsönös áthelyezési kérelmek alapján történő állásbetöltés. Erre nézve meg kell állapítanunk, hogy még ha kölcsönös áthelyezési kérelem alapján történik is

valamely közjegyzői állás betöltése, az eljárás törvénytelen, mihelyt a pályázat kihirdetése, stb. mellőztetik. A törvény ilyenforma betöltését a közjegyzői állásoknak nem ismeri. Megengedem, hogy kivételesen az ilyen kölcsönös áthelyezés az illető közjegyzők érdekében feküdhessen, amennyiben családi, egészségi, iskoláztatási, vagy más viszonyok az állások felcserélését az egyéni érdek szempontjából kívánatossá tehetik. Azonban a tapasztalás szerint ezek a kölcsönös áthelyezések legtöbbször nem ilyen alapon kéretnek. Hanem vagy kéretnek azért, mert az egyik állás jobb, mint a másik, egyszóval egy rosszabb állás egy jobb fejében cseréltetik át, rendesen valamely rekompensáció fejében; vagy apa és fiú kértek kölcsönös áthelyezést, de szintén mindig úgy, hogy az egyik állás jobb volt a másiknál. Hallottuk, hogy igazolásképen a kölcsönös birói áthelyezések szokására történik hivatkozás. De azt még nem hallottuk, hogy egy járásbíró és egy curiai bíró kértek volna kölcsönös áthelyezést. Hát ilyenek rendesen a kölcsönös áthelyezések közjegyzők között. Azok tehát a közjegyzői karnak nem feküdhetnek érdekében. A kivételes esetek kedvéért, mikor a kölcsönös áthelyezés mögött nem lappang jogosulatlan magánérdek, nem érdemes, hogy a közjegyzői kar fenntartani kívánjon egy gyakorlatot, mely az esetek túlnyomó részében a törvény megkerülése végett és az intézménynek kárára történik. Azonban a célszerűségi szempont nem is határoz elsősorban. Határoz a törvény. Ez csak pályázat útján való betöltést rendel. Ezzel el van döntve, hogy míg a kölcsönös áthelyezési kérelem alapján pályázat, stb. mellőzésével töltetik be egy állás, annak semmiféle törvényes alapja nincs. Miután pedig e körül a közjegyzői kamarák bizonyos közreműködést fejtettek ki és gyakorlatban van, hogy a közjegyzői kamarák felterjesztik a ministerhez az ilyen kérvényeket és pályázatot nem hirdetnek, azt vagyok bátor proponálni, hogy utalással ennek az eljárásnak törvénytelen voltára, a budapesti kamara a többi kamarához köriratot intézzen, hogy ezentúl a kamarák az ilyen kérvényeket azon elvi álláspontjuk hangsúlyozásával terjeszszék fel a ministerhez, hogy a kölcsönös áthelyezéseket a rendes pályázati út mellőzésével a törvény megengedhetőknek nem tartja. Az a fontos jogszolgáltatási kérdés, melyet kiemelni akarok, abban áll, hogy az ilyen törvénytelenül kinevezett közjegyző tulajdonképpen közjegyző-e? Miáltal lesz valaki közjegyző, mik a közjegyzővé-

válásnak föltételei? Ezeket két kategóriába lehet sorozni. Az egyikbe valók a képesítési törvényes rendelkezések, a másikba az állások betöltése körüli eljárás szabályai. Ami a képesítést illeti, hogy az illető magyar állampolgár legyen, hogy bizonyos tudományos képzettsége legyen, tudori oklevéllel, ügyvédi oklevéllel birjon, bizonyos gyakorlati idő legyen stb., kétséget sem szenvedhet, hogy amelyik közjegyző e képesítési feltételek mellőzésével neveztetett ki, az nem közjegyző, a kinevezés ténye daczára. Nálunk e kérdésben nem fejlődött ki még judikatura, de Németországban, ahonnet törvényünket vettük, igenis megállapította a judikatura, a gyakorlat s a jogirodalom, hogy ha a minister kinevez valakit, akiben a képesítés törvényes feltételei hiányoznak, az közjegyzői minősítést nem nyer. Ha a minister kinevez valakit, aki nem magyar állampolgár, aki hamisított ügyvédi, vagy tudori oklevelet mutatott be, tehát nem tudor, vagy ügyvéd, az nem válik közjegyzővé, daczára annak, hogy a minister kinevezte. A kinevezés nem orvosolja a többi törvényes feltételek hiányát. Ha egyedül a kinevezésben feküdnék a lényeg, a minister a sarki hordárt is kinevezhetné közjegyzővé. Aki a minősítési szabályok mellőzésével lett kinevezve, közjegyzővé nem lett, okiratai közokirati minőséggel nem birnak, végrendeletei alakilag érvénytelenek, ami mind beláthatatlan vagyoni jogi következményeket vonhat maga után. A közokirat alaki kellékeit a bíró a perben megvizsgálni tartozik, ezen alaki kellékek egyike az is, hogy a közokiratot kibocsátó hites személy tényleg bir-e ilyen minőséggel s ha kifogás folytán a bíró megállapítja, hogy a közjegyzői minőség törvényes előfeltételeivel az illető közjegyző nem bir, akkor az általa kibocsátott okirat közokirati minőségét el nem ösmerheti, esetleg magát az ügyletet semmisnek kell itélnie. Hogy ily esetben az illető közjegyző közjegyzői minősége a fegyelmi eljárás segélyével hivatalból vizsgálat tárgyává tehető s az illető állásából fegyelmileg elmozdítható, az kétségtelen. De a fegyelmi eljárásnak ilyen incidens nélkül is helye lehet pusztán azon alapon, hogy a fegyelmi hatóság a közjegyzői minőség törvényes előfeltételeinek hiányát hivatalból észleli. Így a netán törvénytelen ministeri kinevezésnek remediuma is megvan a mai törvényben.

Az lehet tehát csak a kérdés, hogy vajjon a kinevezési feltételeknek második kategóriája, t. i. az eljárási szabályok, ha megsértetnek, szintén oly hatással vannak-e, hogy a közjegyzői

kinevezés semmissé válik. Erre vonatkozólag judikaturáról nem tudok, de még az irodalom sem állapodott meg. A külföldi törvényekben nincsenek is oly részletes eljárási szabályok a kinevezések körül, mint nálunk. De éppen azon körülményből kifolyólag, hogy nálunk igen részletes törvényes szabályok vannak, következtethető, hogy azoknak a mi törvényünk nagyobb súlyt és hatályt tulajdonít, mint a külföldiek. Annyi bizonyos, hogy nem a minister teszi az embert közjegyzővé, hanem a törvény. A ministeri kinevezés csak egyike azon föltételeknek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy valaki közjegyzővé váljon. A ministeri kinevezés semmiesetre sem orvosolja a törvényes feltételek hiányát, sem a képesítéseket, sem az eljárásbelieket. Tehát legalább is nagy okkal felvethető az a kérdés, hogy amennyiben a minister a kinevezés körül az eljárási szabályokat megsérti, az ilyképp kinevezett közjegyző által felvett okiratok közjegyzői okiratok-e, egyáltalán jogosítva van-e az illető a közjegyzői állást elfoglalni s a kamara által ideiglenesen kirendelt helyettesről az irodát átvenni.

Mindezek figyelembe vételével azt indítványozom, hogy a kamara illő tisztelettel hívja fel a minister figyelmét a mohácsi állás betöltésének törvénytelenységére és ennek következményeire és szólítsa fel a többi kamarát, hogy ezen óvástételéhez csatlakozzanak. (Helyeslés.)

Dr. Kálmán Antal: Mielőtt a kamara határozná, alaposabb informátio beszerzését kéri. Azért szólal fel, hogy ha egy testület, mint a budapesti kir. közjegyzői kamara, felir az igazságügy-ministerhez, ennek minden tekintetben meg kell állani. Nem volna kellemes a kamarára nézve, ha később ez a dolog olyképp fordulna, hogy mi sem voltunk kellőképp informálva. A kamarának prestige-ét meg kell óvni. Talán helyes volna, ha a választmány csak akkor írna fel a ministerhez, ha a tényállásról meggyőződött.

Dr. Charmant Oszkár: Ezzel az elővigyázattal magam is éltem és hogy meggyőződjem róla, mi a tényállás, a pécsi kamara elnökéhez fordultam, aki levelében közölte velem a tényállást, amit előadtam. Azonban helyesnek tartom, hogy mielőtt hivatalos lépéseket teszünk, hivatalos uton szerezzük be az azok alapjául szolgáló információt. Irjon át előbb a kamara Pécsre a kellő felvilágosítások végett.

Kiss Aladár elnök: Felteszi a kérdést, hogy a kamara választmánya alapos információ végett a pécsi kamara elnökét keresse meg és ennek válaszához képest a miniszterhez írjon fel és az állásnak ilyen pályázat nélkül való betöltésének törvénytelenességét hangsúlyozza. Ezenkívül a társkamarak is szólíttassanak fel ily előterjesztések megtételére.

A közgyűlés elnök előterjesztését magáévá teszi.

Ezek után a közgyűlés áttérve a választásokra, megválasztott elnökké: *Rupp Zsigmond*, kamarai rendes tagokká: *dr. Charmant Oszkár*, *Kiss Aladár*, *dr. Holitscher Szigfrid* és *dr. Rónay Károly* budapesti, póttagokká: *dr. Magyar Ambrus* nagykőrösi és *dr. Róth Zsigmond* budapesti kir. közjegyzők.

A napirend kimerítettén, elnök az ülést bezárja.

*

A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyesületének f. évi február hó 23-án megtartott rendes évi közgyűléséről lapunk legközelebbi számában számolunk le.

*

Nemzetközi jogsegély hagyatéki ügyekben címen a magyar honosok után külföldön, külföldiek után belföldön maradt hagyatékok lebonyolítására vonatkozó törvények, nemzetközi egyezmények, viszonzosság, ministeri rendeletek és illetékszabályok rendszeres gyűjteményét, valamint a belföldön külföldi, külföldön belföldi használatra kiállított okiratok alakszerűségeire és felülhitelesítésére vonatkozó szabályokat állított össze *dr. Móricz József* kassai kir. közjegyzőhelyettes. E mű kizárólag praktikus célokat szolgál s gyors és biztos útbaigazítást nyújt belföldi honosok után külföldön, külföldiek után belföldön maradt hagyatékok lebonyolítására nézve. Feldolgozza elsősorban az általános rendelkezéseket és tudnivalókat, majd az idevonatkozó illetékszabályokat, végül alfabetikus sorrendben közli az egyes külállamokkal kötött nemzetközi szerződéseket és a viszonzosságon alapuló gyakorlatot és illetékegyezményeket. Függelékében ismerteti a belföldön külföldi, külföldön belföldi használatra kiállított okiratok alakszerűségeire és felülhitelesítésére vonatkozó általános szabályokat, nemzetközi szerződéseket és ministeri rendeleteket. Ára 1 K, megrendelhető a szerzőnél (Kassa, Fő-utca 36. sz.).

*

Távollevő örökös részére kirendelt gondnok az örökösök által önként osztály alá bocsátott dolgokra is kiterjedő osztályos egyezséget köthet. (A belügyminiszternek 161,913/1912. szám alatt. Ny. vármegye közigazgatási bizottságához intézett rendelete.) Dr. K. Antal sz-i. királyi közjegyző előterjesztéssel élt az alsóbb fokú gyámhatóságoknak az 1894 : XVI. t.-cz. téves magyarázatából keletkezett azon eljárása ellen, mely szerint az esetre, ha a hagyatékban ügygondnok által képviselt távollévő örökös is van érdekelve, az örökösök között létesült, a hagyatéki vagyonton túlterjedő osztályegyezségtől a gyámhatósági jóváhagyás azon indokból tagadtatik meg, mert a távollévő részére az 1894 : XVI. t.-cz. 54. §-a alapján kirendelt ügygondnok csupán a hagyatéki tárgyaláshoz lévén a távollévő képviselőre kirendelve, csakis az öröklési nyilatkozat bejelentésére jogosult. A felmerült kérdésre nézve az igazságügyminiszter úr meghallgatása után, további eljárás végett értesítem a közigazgatási bizottságot, hogy a távollévő örökös részére az 1894 : XVI. t.-cz. 54. §-a alapján kirendelt gondnok az örökösök által önként osztály alá bocsátott dolgokra is kiterjedő osztályos egyezséget köthet, és nincs törvényes akadálya annak, hogy a gyámhatóság az ilyen egyezséget, ha azt a gondnokolt érdekében állónak tartja, gyámhatóságilag jóváhagyja. Az 1877 : XX. t.-cz. 87. §-ának második bekezdésében foglaltak szerint a gondnoki képviselőt ugyan csupán a vagyonkezeléssel kapcsolatos ügyekre szorítkozik, ez a rendelkezés azonban csakis a távollét miatt már gondnokság alá helyezett egyén gondnokának hatáskörét szorítja meg, de nem érintheti a gondnokság alá nem helyezett távollévő részére az örökösödési eljárás során kirendelt ügygondnok feladatát és képviselői jogkörét. Sőt az ily ügygondnokrendelésnek az 1894 : XVI. t.-cz. 64. §-a értelmében az a célja, hogy a távollévő örökösnek örökösödési igénye a gyámhatóság által kinevezett gondnok képviselője mellett úgy a gyámhatóság jóváhagyásától függő egyezséggel, mint per úton is elintézhető legyen. Hogy a hagyatéki ügyekben a gyámhatóság által kirendelt gondnok ugyanolyan jogkörrel eljárni jogosult, mint az általa képviselt távollévő gondnokolt, azt, az 1894 : XVI. t.-cz. 58. §-ának második bekezdése és az 55. §. 6. pontja is támogatja, mely az érdekelt örökösök között örökösödési jogaikra nézve, tekintet nélkül arra, vajjon azok között oly távollévők vannak-e, akik a gyámhatóság által kirendelt gondnok által képviseltnek, különbséget nem tesz. Ha tehát az idézett

törvény szakaszainak az egyenlő elbánás elvére alapított rendelkezéseivel ellentétben a távollevő gondnoka csupán az öröklési nyilatkozat bejelentésére lenne jogosult, tekintve, hogy az örökösödési eljárásról szóló törvényben ily. korlátozás elő sem fordul, a távollevő örökös elesnék mindazon jogoktól és előnyöktől, amelyeket az 1894: XVI. t.-cz. részére egyébként biztosít. De a fentebb kifejtett álláspontot látszik megerősíteni a m. kir. Curiának 1908. évi április hó 23-án 4437/1907. szám alatt kelt döntése is (l. Grill Döntvénytár XV. k. 611. lap), mely szerint a távollevő örökös részére kirendelt ügygondnok egyezség kötésére jogosult.

*

Személyi hírek. Kir. közjegyzőkké kinevezettek *dr. Lülley Sándor* mohácsi kir. közjegyzőhelyettes Dunaföldvárra és *dr. Májay Dezső* budapesti kir. közjegyzőhelyettes Tasnádra.

Maghaltak *Deszkáss Gusztáv* budapesti; *Geiszler József* soproni és *dr. Matisz Dezső* váci kir. közjegyzők.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Felelős szerkesztő:	Szerkesztőség és kiadó-
Egész évre . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	==== hivatal ====
Félévre . . . 6 „	budapesti kir. közjegyző.	Budapest, VI, Andrásy-út 1.

Tartalom. A magyar közjegyzői intézmény története. — Védjük meg törvényadta hatáskörünket. — Mi teszi a közjegyzőt? — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A magyar közjegyzői intézmény (1874: XXXV. és 1886: VII. törvénycikkek) története.

Irta: **Rupp Zsigmond**, budapesti kir. közjegyző.

(Folytatás.)

III. Az országbirói értekezlet és provisorium korszaka.

Az osztrák közjegyzői rendtartás rövid életű volt.

Véget vetett neki a hazánk törvényes intézményeit helyreállító, 1860. október 20-án kelt októberi diplomával egybehívott *országbirói értekezlet*.

Ő felsége e diplomával helyreállította az 1849-ben eltörölt magyar törvénykezést, a magánjogot és elrendelte, hogy „a királyi curia tagjaiul kinevezendő jogtudósok az országbiró elnöklete alatt más alkalmas egyéniségek közbenjöttével a magyar igazságszolgáltatásnak